

Tóth Antal

a Molnár-C. Pál Baráti Kör titkára 1989-től /utóbb tiszteletbeli/.

ELTÉN végzett művészettörténész és középiskolai magyar tanár, a Magyar Nemzeti Galéria Szoborosztályának nyugalmazott osztályvezetője vagyok. Egy olyan évfolyamnak voltam, szerényebben lehettem tagja, amelyből szinte kivétel nélkül mindenki a pályán maradt és eredményesen művelte azt, ráadásul különféle munkahelyeken vezető állásba jutott és egy egész könyvtárnyi könyvet írt. /Évfolyam találkozókön nem győzőm ezt hangoztatni a csapat önértékelésének fenntartására, erősítésére./

Esztergomban születtem, 1945 január 15-én, miután Kárpátalján dolgozó erdész apámat és a velem viselő édesanyámat odaszorította, hajtotta a front. Szülőhelyem a véletlen műve volt, ahogy életben maradásom is. De ez nem tartozik ide, bár szinte agyrémes történet, annyira valószínűtlen.

Elemi iskoláimat Budakeszin kezdtem és Száron, akkor még „Újszáron” végeztem egy olyan Klebersberg létesítette két tantermes csoda iskolában, ahol az órákon két évfolyam volt együtt oktatta, úgy tizenöt-tizenhat fővel „csendes és hangos” foglalkozásokon. Mellesleg ugyanott kapott helyet a templom ill. az oltár, amelyet egy többszárnyú ajtó kitérésével tettünk láthatóvá a szertartások megtartásához. Ott volt egy emlékezetes tanítónőm keresztnevéen Sarolta, szégyellem, de nem emlékszem családi nevére. Ő beszélt az eszperantóról. Azt én kapásból úgy magtanultam, hogy 16 évesen! vizsgáztatni küldtek Veszprémbe. Eszperantó nyelvű verseim is vannak és feledhető műfordításaim a nyelvvizsgám mellett, amelyet a két világháború közötti legjelesebb hazai és nemzetközi eszperantista írók Kalocsai Kálmán és Baghy Gyula előtt tettem le.

Tatabányára az Árpád Gimnáziumba jártam, ahol két kitűnő tanárom Szégner László és Molnár János /mellesleg diplomájukat Németországban szerezték/ volt az irányadóm, sőt mindnyájunk mentora. Ők terelték az érdeklődésem a képzőművészet felé./ Ugyanis három generációs erdész őseim után botanikusnak készültem. Ma is gyűjtöm az erdő-mező terméseit, így a gombákat is, amelyek téves azonosítására csak egyszer van igazán mód. Aztán annyi! De a széptan és alaktan szorosan összefügg az elmében, ítélőképességemben.

Akadály nélkül és első nekifutásra kerültem be 1963-ban az ELTE Bölcsészettudományi Karának művészettörténet és magyar szakára. A klasszikus egyetemi professzorok kitűnő garnitúrájából való Zádor Anna, Vayer Lajos, Entz Géza /aki baráti körünk tagja is volt haláláig/, Váczai Péter, Dercsényi Dezső, Dobrovits Aladár, Oroszlán Zoltán stb. voltak tanáraim, persze elhanyagolható óraadók mellett. Szakdolgozatomat a magyar éremművészetről írtam. Úgy fiatalos és önkritikátlan bátorsággal az egészről. Persze nem lehetett olyan túl rossz, mert az egyik budapesti FIDEM kongresszusra szóba jött a megjelentetése. Végül maradt az egyik veszteségnek, annyi mással együtt, pl. a kiállítás megnyitók szövegével, vagy a lektori véleményekkel, amelyek elhangzottak ill. „felhasználódtak”, azután valamelyik kiadó irattárában végezték.

Ötödik évem folyamán már dolgoztam a Magyar Nemzeti Galériában, jócskán megelőzve azt a „bipoláris”, vagy hogy a fenében nevezik, képzésről kialakult elképzelést, sőt elvárást, amivel manapság jön elő a politika. A szerencsém abban rejlett, hogy Solymár István főigazgató helyettes engem választott ki segédjének a Nagy István gyűjteményes kiállítás /1967/ előkészítéséhez,

megrendezéséhez. Remek munka volt és kitűnő szellemi hatást gyakorolt rám, elmélyítette elkötelezettségemet a magyar alkotók és a tiszta magyar művészet iránt.

Ma sem értem, nemcsak Solymár, de Pogány Ö. Gábor is megkedvelt, ragaszkodott hozzám. /Hozzáteszem évfolyamtársamat az ugyancsak művészettörténész fiát, a Kispögöt esze ágába nem volt intézményében elhelyezni, pedig nehéz volt akkor, a hatvanas évek végén álláshoz jutni./ Meghosszabbította alkalmazásom és ő volt, aki kitalálta, hogy legyek a szakszervezeti titkár. Az is lettem 1980-tól a közelmúltban bekövetkezett nyugdíjazásomig. Én ebben a tisztségemben nem a politikai küzdősporthoz, hanem kollégáim jóléti és szakmai előmeneteli ügyeivel foglalkoztam. A mindenkor szükséges segélyezésen túl tanulmányutak szervezésével, üdültetéssel, sportra és természetbarátságra neveléssel. Evezőstáborok szervezésével, síeléssel. /Ma vízitáboraim után legendás alaknak tartanak a Szigetközben./

Persze részint belső indítékból, olykor kényszerűségből nyugtalanul változtattam munkahelyeimet. 1969-ben a Bizományi Áruház becsüsgyakornoka voltam, olyan híres, vagy inkább elhíresült személyiségek mellett, mint Schatz és Frankel úr és Sinkó Katalin, aki kiváló tehetségével a művészettörténeti szakma egyik kiválósága lett. Majd 1969-70-ben a Fővárosi Tanács Népművelési Főosztályának voltam előadója, felügyelője a Budapesti Történeti Múzeumnak és a Fővárosi Emlékmű felügyelőségnek. Az Eskü tér, az egykori Contra-Aquincum castrum régészeti feltárásának kivívója. 1965-óta éltem Szentendrén, így nem véletlen, hogy 1970-ben az akkor még Ferenczy Károly Múzeumba pályáztam és ott nyertem alkalmazást. A múzeum kiállítóhely szerűen működött, havi gyakorisággal rendeztem tárlatokat a helyi művészek anyagából. A városban több társadalmi bizottság munkájában vettem részt. 1973-ban újra visszamentem a Nemzeti Galériába. Ekkor költözött fel a galéria várba. Végigvezényeltem a Szoborgyűjtemény /úgy 4500 műtárgy/áttelepítését, /tanulmányi /raktárakba történő rendezését.

1975-ben Pécsre mentem, a Janus Pannonius Múzeumba, ahol a Közművelődési Osztály vezetője lettem. A népművelési és propaganda feladatok ellátása mellett múzeumi kiállítóhelyeket létesítettünk, mint Zengővárkonyban a Fülep Ferenc emlékszobát, Pécsen a Vasarely Múzeumot, Siklósán a Gádor István állandó kiállítást stb. Kitűnő munkatársaim adódtak hozzá, úgymint Szijártó Kálmán, Halász Károly, Pinczehelyi Sándor, akik épületes tagjai voltak a Pécsi Műhelynek. Megélhetésük biztosítására viszont a múzeumban dolgoztak régészeti rajzolóként, grafikusként, dekorációként, kiállítás rendezőként stb.

1977-ben visszatértem a Magyar Nemzeti Galéria Szoborosztályára, amelynek vezetését Csap Erzsébet nyugdíjba vonulás után 1986-ban vettem át, és vittem az osztályt nyugdíjazásomig.

A múzeumi hivatalnoki munkám mellett természetesen folyamatosan írtam. Több, mint kétszáz írásom tartom számon: szösszenetektől kezdve szakcikkek, esszék, tanulmányok keresztül önálló kiadású könyvekig. Amit itt említésre érdemesnek tartok: Budapest műemléki jegyzéke /1970/, A Pesti Vármegyeháza /1972, 1990/, Magyar Művészet 1919-1945 /A művészeti élet szervezeti keretei és a Művészet támogatásának formái fejezetek /1985/, A huszadik századi magyar festészet és szobrászat szobráscímzavai /1986/, Börzsönyi Kollarits Ferenc /1989/, A szentendrei művészet 1945 után /Studia Comitatus 20. 1990/, A Szentendrei Festők Társasága ... 1926- 1935 között /Szentendrei Múzeumi Füzetek 2. 1997/, A Kereskedelmi Bank Rt. XIX-XX. századi képzőművészeti gyűjteménye /1995/, Asszonyi /2003/, Magyar szoborkészítők jelzéstára /társszerző 2003/, A Szentendrei Művésztelep és a Szentendrei Festők Társaságának iratai és dokumentumai

1926-1951 /2007/, A Szentendrei Régi Művésztelép /2007/, Őstémák Szentendrén /2012/, stb.
Büszkeséggel mondom, hogy három kéziratom megjelenésre várakozik.

Nem sorolom fel, bár több írásomban foglalkoztam a baráti körrel. Ezek jelentősége, hogy az oral historyt írott történéssé, talán történelemmé rögzítettem.

Magánéletemről, ugye a Csillag családdal nem vetekedhetek, de két fészekaljából három gyermekem van.

Végül, ugye a hobbyk, passziók is jellemzik az embert. Magam leginkább túrasportoló vagyok 1982 óta, evezek, kerekezek, síelek /persze családostul, ti. jelszavam, hogy evezni, kerekezni, síelni muszáj, a többi meg kötelező/. Vadászok, eleim életmódját követve, sőt a duplacsövű puskám egykor apámé volt. Előszereteti értéke van, arról nem szólva, hogy magyar ipartörténeti emlék, 1958. évi gyártású Montecarlo fantázia nevű FÉG eszköz.

Budapest, 2015. augusztus 31.

Tóth Antal